

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“-ШТИП
ЗЕМЈОДЕЛСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА И ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

**ЗНАЧЕЊЕТО НА ЛЕШНИКОТ (*CORYLUS AVELLANA*) И НАЈЧЕСТИТЕ БОЛЕСТИ
ВО ОДГЛЕДУВАЊЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

Петрова Тина, Митрев Саша, Арсов Емилија

ВОВЕД

Леската (*Corylus avellana*), чии плодови се нарекуваат лешник, е дрво од фамилијата *Corylaceae* или *Betulaceae*, кое расте најчесто како грмушка, а поретко како пониско дрво, високо до 7 метри.

Република Македонија се одликува со поволни агроеколошки услови кои овозможуваат непречено и квалитетно одгледување на голем број сорти на лешнак. Во нашата држава има повеќе од 800 ha насади со лешници.

ВОВЕД

Еден од најпривлечните агробизниси последниве години стана одгледувањето на лешници. И со право од она што се гледа од веќе подигнатите насади ова е овошната култура која носи нови поволности за земјоделците. Услови кои се потреби за да се подигне насад од лешник се: одбирање на земјиште, обработка и припремање на земјиштето, купување на садници, достапноста на вода за наводнување, умерена светлина и топлина на самото земјиште.

Пепелницата е заболување кое е предизвикано од габа, која образуваат акуси во напочно затворени тела – клејстотеции, со кафеава до црна боја и се наоѓаат по површината на нападнатите растителни делови. Економски важна болест кај житата, овошните дрвја, а во најново време е значајна болест кај леската која се повеќе и повеќе се одгледува на територијата на Р. Македонија.

Целата оваа студија беше да се идентификува и сузбие појавата на пепелница на леската, која не е толку позната и проучувана во нашиот регион.

БОЛЕСТИ И ШТЕТНИЦИ

Леската е растеније кое бара најмала заштита. Климатските проблеми кои влијаат на одредени региони предизвикуваат огромна штета на културата. Топлите бранови, бурите и сушите кои се резултат на климатските промени предизвикуваат голем број на болести .

Болести кои го напаѓаат лешникот се:

- Бактериска Пламеница
- Пепелница
- Пегавос на листот и трулеж на плодот

Штетници кои се јавуваат кај лешникот се :

- Лешников сурлаш
- Лисна вошка
- Црвен пајак
- Лешников црв
- Лешникова грина и сл.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Целта на ова истражување беше за прв пат да се следи и опише појавата и присуството на пепелницата кај лешникот на површина во регионот на Веница во периодот 2020/21 г.

За испитување на болеста која е забележана на лешникот, се земени примероци од листови и плодови од растенијата. Примероците се земани во повеќе наврати, првите примероци се земени на 22.06.2021 и е почнато со следење на болеста. Вторите примероци се земени на 29.06.2021 на кои се забележува голема распространетост на болеста кај лешникот. Примероците се земани од м.в. Малаци во околината на општина Веница, примероците припаѓаат на сортите Мортарела и Тонда Џентиле Романа.

ЛАБОРАТОРИСКА АНАЛИЗА НА ПЕПЕЛНИЦА

Идентификација на болеста е направена преку микроскопски испитувања. Мострите најпрвин се оставени на влажна филтер хартија, за да се активираат дополнително визулените симптоми. Во втората фаза се ставени на микроскоп и се набљудувани. Во текот на набљудување се забележани плодносни тела (клеистотеции) кои имаат темна боја и во овални форми. Исто така под микроскопското набљудување беше забележано присуство на мицелија.

Од појавувањето на оваа болест, се деформираат листовите, ја одзема силата и родноста на растението, доведува до неможност за оформување на плодовите.

ЛАБОРАТОРИСКА АНАЛИЗА НА ПЕПЕЛНИЦА

Болеста се јавува на листот кој ја менува бојата. На лицето на листот се појавува брашноста сиво-бела мицелија која ја представуваат **конидии со конидиофори**. Со напредување на болеста заразените листови ја менуваат бојата прво во жолти, а подоцна стануваат кафени и на крај отпаѓаат.

ЗАКЛУЧОК

Резултатите добиени од микроскопирањата покажуваат присуство на Пепелница во различни фази од различни временски периоди. Дискутирано е со експерти од областа и е одлучено да се третира болеста со соодветни заштитни препарати. После третирање на болеста, развојот на патогенот беше стопиран на одреден временски период. Но, со повторното создавање на поволни услови за развој на истата како што се големата влажност на воздухот и зголемен број на врнежи допринесоа за нејзино повторно развивање.

Од добиените резултати и извршените испитувања можеме да констатираме дека и самите локации на одгледување на лешникот имаат голема улога во неговиот здрав раст, потребно е внимателно избирање на локации за одгледување на лешник и консултација со експерти пред садење на истиот. Најпогодни места за одгледување се места кои се проветруваат и немаат услови за задржување на голема влажност околу растението за да се избегнат услови за создавање на болестите кои го напаѓаат истото.

**III СТУДЕНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА
„КРИТИЧНИ ПРАШАЊА ВО ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И ЖИВОТНАТА СРЕДИНА**

**ВИ БЛАГОДАРИМЕ
НА ВНИМАНИЕТО**

Петрова Тина, Митрев Саша, Арсов Емилија